

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA
MÁSODIK SZEKCIÓ

DEÉS kontra MAGYARORSZÁG ÜGY

(2345/06. sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2010. november 9.

*Ezen határozat az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdésében foglalt
köörülmények beálltával válik véglegessé. Szerkesztői változtatás alá eshet.*

A Deés kontra Magyarország ügyben,

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció) Kamaraként tartott ülésén, melynek tagjai voltak:

Françoise Tulkens, *Elnök*,

Danutė Jočienė,

Dragoljub Popović,

Sajó András,

Nona Tsotsoria,

Kristina Pardalos,

Guido Raimondi, *bírák*

és Stanley Naismith, *Hivatalvezető*

Tekintettel a 2009. április 14-i részítéletre,

2010. október 5-i és 20-i zárt ülésén lefolytatott tanácskozását követően,
az utóbb említett időpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy, a Magyar Köztársaság ellen benyújtott kérelem (2345/06. sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény („az Egyezmény”) 34. cikke alapján egy magyar állampolgár, Deés György („a kérelmező”) 2006. január 6-án terjesztett a Bíróság elé.

2. A kérelmezőt Lelik F.G., Budapesten praktizáló ügyvéd képviselte. A Magyar Kormányt („a Kormány”) Hóltzl L. Képviselő képviselte a Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumból.

3. A kérelmező különösen azt állította, hogy az utcájában zajló erős gépjárműforgalom által okozott zaj, szennyezés és szag miatt otthona szinte lakhatatlanná vált, amely sérti az Egyezmény 8. cikkét. A 6. cikk alapján a fenti panasszal kapcsolatos bírósági eljárás hosszát is panaszolt.

4. 2009. április 14-én a Bíróság részben elfogadhatatlanná nyilvánította a kérelmet és úgy határozott, hogy a kérelmező lakás tiszteletben tartásához fűződő jogába történt állítólagos beavatkozással, valamint az amiatt indított eljárás hosszával kapcsolatos panaszt közli a Kormánnyal. A Bíróság arról is határozott, hogy a kérelem érdemét és elfogadhatóságát együttesen vizsgálja meg (29. cikk 1. bekezdés).

A TÉNYEK

I. AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

5. A kérelmező 1950-ben született és Alsónémediben él.

6. Úgy tűnik, hogy 1997 elejétől kezdődően Alsónémediben az átmenő gépjárműforgalom megnövekedett, mivel a közeli, magántulajdonban álló társaság által üzemeltetett M5-ös autópályán útdíjat vezettek be. A meglehetősen magas útdíj-teher elkerülése érdekében számos tehergépjármű alternatív útvonalakat választott, beleértve azt az utcát is (az 5201. jelzésű út egy szakasza), amelyben a kérelmező háza áll.

7. A helyzet orvoslására 1998-tól kezdődően három elkerülő utat építettek és több intézkedést – köztük az éjszakai órákban 40 km/órás sebességkorlátozást – vezettek be a környék forgalmának csökkentése érdekében. Két közeli útkereszteződésben közlekedési jelzőlámpákat állítottak üzembe. 2001-ben a 6 tonna össztömeget meghaladó gépjárművek behajtását megtiltó, valamint a forgalmat átirányító közúti jelzőtáblákat helyeztek el Alsónémedi egyik főútján, amely intézkedések a kérelmező utcájára is kihatással voltak. A Kormány előterjesztette, hogy az intézkedések betartását Alsónémediben általában – a kérelmező utcájában pedig különösen – fokozott rendőri jelenléttel biztosították; a kérelmező szerint azonban nem volt hatékony végrehajtás.

8. 1997-ben vagy a körül a kérelmező lakóháza falainak megrongálódását észlelte. Egy magánszakértőtől szakvéleményt szerzett be, aki megállapította, hogy a kárt az erős gépjárműforgalom által keltett rezgés okozta. A kérelmező azt is állítja, hogy a megnövekedett zaj és a kipufogógázok miatti szennyezés következtében otthona szinte lakhatatlanná vált.

9. 1999. február 23-án a kérelmező kártérítési keresetet nyújtott be a Pest Megyei Állami Közútkezelő Kht. ellen a Budai Központi Kerületi Bíróságon. A kérelmező azt állította, hogy az utcájában megnövekedett teherforgalom miatt lakóházának falai megrepedeztek. 1999. március 11-én a keresetet hatásköri és illetékességi okokból a Fővárosi Bírósághoz tették át. 1999. november 11-én, december 16-án és 2000. március 30-án tárgyalásokra került sor. 2000. április 6-án a bíróság elutasította a keresetet.

10. Fellebbezés nyomán a Legfelsőbb Bíróság, mint másodfokú bíróság 2002. január 30-án tárgyalást tartott, az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, és a bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.

11. A megismételt eljárásban a Fővárosi Bíróság 2002. június 2-án a Budapesti Műszaki Egyetem Útépítési Tanszékét rendelte ki műszaki szakértőként. A szakértő 2004. január 20-án nyújtotta be szakvéleményét, melyet a 2004. április 29-i tárgyaláson megvitattak. A szakértő

megállapította, hogy a kérelmező lakóháza előtti zajszint napközbeni mérések szerint a jogszabályban előírt 60 dB(A) határértékkel szemben 2003. május 5-én 69.0 dB(A), 2003. május 6-án pedig 67.1 dB(A) volt. 2004. június 10-én a bíróság tárgyalást tartott és a szakvélemény kiegészítését rendelte el, mely 2004. szeptember 17-én került benyújtásra.

12. 2005. február 17-én a Fővárosi Bíróság elutasította a kérelmező keresetét. A Fővárosi Bíróság szakértői véleményre, okirati bizonyítékokra, továbbá a felek vallomásaira támaszkodott. A bíróság elutasította a kérelmező újabb szakértői vélemény beszerzése iránti kérelmét, mivel úgy ítélte meg, hogy az eredeti szakvélemény alapos és pontos volt.

13. A Fővárosi Bíróság megjegyezte, hogy a szakértői vélemény szerint a helyszínen mért rezgés nem volt elég erős ahhoz, hogy a kérelmező lakóházában kárt okozzon, s a forgalmi zaj sem tudta megrepeszteni a falakat, bár a jogszabályban megszabott határértéknél magasabb volt. A bíróság ezért arra a következtetésre jutott, hogy nem lehet okozati kapcsolatot megállapítani az alperes hatóság által tett intézkedések, valamint a lakóházban bekövetkezett károsodás között. A bíróság észrevételezte, hogy az alperes több mint egy milliárd forintot fordított a térségben az útszisztéma fejlesztésére, négy körforgalmat épített ki, számos közúti jelzőtáblát helyezett el, és közlekedési lámpákat állított üzembe annak érdekében, hogy Alsónémediből elterelje a forgalmat. Összegezve, az alperes minden olyan intézkedést megtett annak érdekében, hogy Alsónémedit megkímélje az erős gépjárműforgalomtól és korlátozza az átmenő forgalom sebességét, amely az adott körülmények között a kérelmező érdekeinek védelme érdekében ésszerűen elvárható volt. Az alperesnek versengő érdekeket kellett kiegyensúlyoznia, mivel a nehézgépjárművek kitiltása egy közútról Alsónémedi lakossága számára ugyan kedvező lett volna, de a többi úthasználó, illetve köz- és magánfuvarozási szolgáltató számára aránytalan sérelmet okozhatott volna.

14. 2005. november 15-én a Fővárosi Ítéltábla elutasította a kérelmező fellebbezését.

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY 8. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

15. A kérelmező azt panaszolta, hogy az utcájában zajló erős gépjárműforgalom által okozott zavarás az Egyezmény 8. cikke alapján számára biztosított, a magánélet és a lakás tisztelőben tartásához fűződő jog megsértésének minősült. Az Egyezmény 8. cikke kimondja:

”1. Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák.

2. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.”

16. A Kormány vitatta a panaszt.

A. Elfogadhatóság

17. A Bíróság megjegyzi, hogy a panasz nem nyilvánvalóan alaptalan az Egyezmény 35. cikkének 3. bekezdése szerinti értelemben. Továbbá megjegyzi, hogy semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

B. Érdem

18. A kérelmező előterjesztette, hogy a közelében zajló erős gépjárműforgalom által okozott zaj, rezgés, szennyezés és szag miatt otthona szinte lakhatatlanná vált, s hogy a magyar hatóságok által a helyzet orvoslására tett intézkedések elégtelenek és/vagy nem megfelelőek voltak.

19. A Kormány úgy érvelt, hogy a kérelmező által elszenvedett környezeti problémák alapvetően az autópályát üzemeltető magán társaság által bevezetett útdíj miatt keletkeztek, és az Állam különböző intézkedéseket tett annak érdekében, hogy Alsónémedi lakosságát megvédje a környezeti ártalom azon szintjétől, amelyet a Bíróság 8. cikkel kapcsolatos esetjoga tilalmaz, ilyen módon az Állam eleget tett az e területen fennálló pozitív kötelezettségeinek.

20. A Kormány különösen azt terjesztette elő, hogy a szóban forgó autópálya üzemeltetője 1997. január 1-től kezdődően szedett útdíjat. A kezdetben bevezetett útdíj olyan magas volt, hogy elriasztotta a gépjárműforgalmat az autópálya használatától, és a környező falvak átmenő forgalmának megnövekedését eredményezte. A helyi lakosok tiltakozásának hatására az útdíj kis mértékben csökkent. Gyakori használói kedvezmény és flottakedvezmény került kiadásra, ezek azonban nem voltak elég vonzóak ahhoz, hogy csökkentsék az útdíj-elkerülés mértékét, illetve az abból eredő, a környező falvak által elszenvedett zaj- és környezetszennyezést. 2002-ben, részleges állami kivásárlást követően, matricás rendszer került bevezetésre, amely az útdíj-terhek jelentős csökkenését eredményezte. Egy állami vállalatot azzal a feladattal bízták meg, hogy a kifogásolt útszakaszokon

növelje a biztonságot, és csökkentse a lakosság környezeti terhelését. A vállalat által tett intézkedések a fenti 7. bekezdésben kerültek bemutatásra.

21. A Bíróság emlékeztet arra, hogy az Egyezmény 8. cikke az egyén magán- és családi életének, lakásának és levelezésének tiszteletben tartásához fűződő jogát védi. A lakás rendszerint az a hely, az a fizikailag körülírható terület, ahol a privát- és a családi élet kibontakozik. Az egyénnek joga van arra, hogy lakását tiszteletben tartsák, ami nemcsak a tényleges fizikai területhez való jogot, hanem ésszerű korlátok között az ezen terület békés élvezetéhez való jogot is jelenti. A lakás tiszteletben tartásához fűződő jog megsértései nem korlátozódnak olyan konkrét megsértésekre, mint a lakásba történő engedély nélküli belépés, hanem azokat a megsértéseket is magukban foglalhatják, amelyek szétterjedők, mint a zaj, a kibocsátások, a szagok, vagy a beavatkozás más hasonló formái. Valamely súlyos megsértés a lakás tiszteletben tartásához fűződő jog megsértését eredményezheti, ha megakadályozza az egyént abban, hogy az otthona által nyújtott örömeket élvezze (vö. *Moreno Gómez v. Spain*, no. 4143/02, § 53, ECHR 2004-X).

Továbbá, bár a 8. cikk célja alapvetően az, hogy az egyén számára a hatóságok önkényes beavatkozásával szemben biztosítson védelmet, a 8. cikk a magánélet és lakás tiszteletben tartásának az egyének egymás közötti viszonyaiban történő biztosítását célzó intézkedések hatóságok általi meghozatalát is magában foglalhatja (ld. fent idézett *Moreno Gómez*, § 55).

22. A jelen ügyben a Bíróság utal a kérelmező azon előterjesztésére, miszerint 1997-től kezdődően a közelében zajló erős gépjárműforgalom által okozott zaj, rezgés, szennyezés és szag szinte lakhatatlanná tette tulajdonát. A Bíróság azt is észrevételezi: a Kormány lényegében nem vitatta, hogy az autópálya-útdíj Alsónémedin kívül történt bevezetését követően a helyzet valóban problematikus volt – bár a Kormány azt állította, hogy a foganatosított intézkedések olyan mértékben enyhítették a kérelmezőre háruló terhelést, hogy a káros környezeti hatások lecsökkentek, és nem érték el az ártalom 8. cikkben tiltott szintjének minimumát. A Bíróság figyelemre méltónak tartja, hogy 1998-tól kezdődően a hatóságok három elkerülő utat építettek, 40 km/órás éjszakai sebességkorlátozást vezettek be, és két közeli útkereszteződésben közlekedési jelzőlámpákat állítottak üzembe. 2001-ben további intézkedések bevezetésére került sor, nevezetesen a nehézgépjárművek behajtását megtiltó, továbbá a forgalmi rendet megváltoztató közúti jelzőtáblák kerültek kihelyezésre (ld. fenti 7. bekezdés).

23. A Bíróság úgy véli, hogy az állam bizonyos mértékű mérlegelési jogkörrel rendelkezik az Egyezménynek való megfelelés biztosítása érdekében teendő lépések meghatározása terén, amikor a 8. cikk alapján biztosított jogok védelmét célzó szabályozási és egyéb intézkedések meghatározásáról van szó. Ez a megfontolás azokra a helyzetekre is igaz, amikor nem hatóságok általi közvetlen beavatkozás történik a lakás

tiszteletben tartásához fűződő jogba, hanem a hatóságok elmulasztanak intézkedést tenni annak érdekében, hogy véget vessenek a kérelmező által felhívott jog harmadik fél általi megsértéseinek (vö. fent hivatkozott *Moreno Gómez*, § 57). A jelen ügyben az Államnak az volt a feladata, hogy egyensúlyt teremtsen az úthasználók és a környező területek lakosainak érdekei között. A Bíróság elismeri, hogy a jelenlegihez hasonló infrastrukturális kérdések kezelése során – amikor jelentős idő- és erőforrás-ráfordítást igénylő intézkedések válhatnak szükségessé – az Állam feladata összetett. A Bíróság mindazonáltal megjegyzi, hogy a hatóságok által tett intézkedések következtében elégtelennek bizonyultak, amelynek eredményeként a kérelmező jelentős időn keresztül túlzott mértékű zajártalomnak volt kitéve. A Bíróság úgy véli, hogy ez a helyzet aránytalan egyéni terhelést jelentett a kérelmező számára. Ezzel kapcsolatban a Bíróság megjegyzi: a Budapesti Műszaki Egyetem szakértői véleménye alapján a hazai bíróságok arra a következtetésre jutottak, hogy a gépjárműforgalom által keltett rezgés és zaj nem volt elég jelentős ahhoz, hogy kárt okozzon a kérelmező lakóházában, de a zaj meghaladta a jogszabályban előírt szintet (ld. fenti 13. bekezdés). A Bíróság már megállapította, hogy a jogszabályban előírt szintet jelentősen meghaladó olyan zajnyomás, amely nem párosul megfelelő állami intézkedéssel, önmagában is az Egyezmény 8. cikke megsértésének minősülhet (vö. *Oluić v. Croatia*, no. 61260/08, § 48-66, 20 May 2010; fent hivatkozott *Gómez v. Spain*, § 57-63). A jelen ügyben a Bíróság megjegyzi: a környék gépjárműforgalmának lassítására és átszervezésére tett állami erőfeszítések ellenére a kérelmező utcájában legalább 2003 májusáig, illetve annak végéig – amikor két mérés során a jogszabályban megengedett szintnél 15%-kal, illetve 12%-kal magasabb zajértéket mértek –, jelentős közlekedési zajjal járó helyzet állt fenn (ld. fenti 11. bekezdés) (ld., *a contrario*, *Fägerskiöld v. Sweden* (dec.), no. 37664/04, ECHR 2008–... (extracts)).

24. Ilyen körülmények között a Bíróság úgy véli, hogy közvetlen és súlyos zavarás állt fenn, amely érintette azt az utcát, amelyben a kérelmező él, és a szóban forgó időszakban megakadályozta a kérelmezőt otthonának élvezetében. A Bíróság úgy találja, hogy az alperes Állam nem teljesítette azon pozitív kötelezettségét, hogy garantálja a kérelmező lakásának és magánéletének tiszteletben tartásához fűződő jogát. Ezért az Egyezmény 8. cikkét megsértették.

II. AZ EGYEZMÉNY 6. CIKKE 1. BEKEZDÉSÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

25. A kérelmező azt is panaszolta, hogy az ez ügyben indított eljárás hossza összeegyeztethetetlen volt a 6. cikk 1. bekezdésében lefektetett “ésszerű idő” követelményével. A Kormány vitatta a panaszt.

26. A figyelembe veendő időszak 1999. február 23-án kezdődött és 2005. november 15-én zárult le. Ilyen módon két bírósági szinten csaknem hat évig és kilenc hónapig tartott. Az eljárás ezen hosszára figyelemmel a panaszt elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

27. A Bíróság már többször megállapította az Egyezmény 6. cikke 1. bekezdésének megsértését olyan ügyekben, amelyek a jelenlegihez hasonló kérdéseket vetettek fel (ld. *Frydlender v. France* [GC], no. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII). A benyújtott anyagokat megvizsgálva a Bíróság úgy véli, hogy a Kormány nem terjesztett elő olyan tényt vagy meggyőző érvet, amely a Bíróságot a jelen körülmények között eltérő következtetés levonására bírná. A kérdéssel kapcsolatos esetjogára figyelemmel a Bíróság megállapítja, hogy az eljárás túlzottan hosszú volt, és nem felelt meg az "ésszerű idő" követelményének. Ezért az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését megsértették.

III. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

28. Az Egyezmény 41. Cikke kimondja:

"Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek."

A. Károk

29. Nem vagyoni kártérítésként a kérelmező 20000 eurót követelt az Egyezmény 8. cikkének megsértése miatt, s további 8000 eurót kért a 6. cikk megsértése miatt.

30. A Kormány vitatta az igényeket.

31. A Bíróság méltányossági alapon nem vagyoni kártérítésként – az összes cím tekintetében – 6000 eurót ítél meg a kérelmező számára.

B. Költségek és kiadások

32. A kérelmező nem terjesztett elő költségtérítés iránti igényt.

C. Késedelmi kamat

33. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális hitelkamatán kell alapulnia, s ahhoz további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG EGYHANGÚLAG

1. A kérelem fennmaradt részét elfogadhatóvá *nyilvánítja*;
2. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 8. cikkét megsértették;
3. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését megsértették;
4. *Megállapítja*,
 - (a) hogy az alperes Államnak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, a kérelmező számára nem vagyoni kár tekintetében 6000 (hatezer) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét kell kifizetnie nemzeti valutában, a teljesítéskori átváltási árfolyam alkalmazásával;
 - (b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a teljesítés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális kamatlábát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összeg után.
5. A kérelmező igazságos elégtétellel kapcsolatos további igényeit *elutasítja*.

Készült angol nyelven, írásbeli kihirdetésre került 2010. november 9-én, a Bíróság Eljárási Szabályzata 77. § 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

Stanley Naismith
Hivatalvezető

Françoise Tulkens
Elnök